

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadhatatlanban lévőre:
 Egész évre — — — 16 kor.
 Negyedévre — — — 6 c
 Kétyben kétszer havonta:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével

Helytartóság és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszadadja
 vagy megfizetésre nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Magyar adó ár 3 fillér.

NAGYVÁRAD, május 27.

Aranyláz.

A fényt mindenkor nyomon követi az arnyék.

A modern kultúra sem kivétel. Sok vívmánnyal gazdagította, de nem kevesebb megoldhatatlannak látszó problémával terhelte az emberiséget. Gyönyörködve szemléljük a gyáripár szédületes technikáját, dicsérjük olcsóságát, a következő pillanatban azonban ugyancsak aggódó szemmel vesszük észre a munkászubonyokat, amelyek fenyegetőző karokat tartanak.

Csodáljuk a gőz erejét és szeretjük kényelmes gyorsaságát, de lelki szemünk ugyancsak szomorúan nézik a vasutakat, amelyek az éjszakai tenger kikötő-városai és a gyorsjárású gőzhajókat, amelyek az Óceánon túl, az újvilágba viszik sorukkal elégedetlen honfitársainkat.

Ime a fény árnyai.

A szociáldemokrácia, a keresztény fajmagyarság kivándorlása és ezzel kapcsolatosan a hazátlan kazárok tömeges belopózása. Elég e három legfő mizériára rámutatnunk. Ezek abszorbeálják politikai életünk, társadalmunk, közgazdaságunk többi sebét is. Magukban foglalják a felekezeti káros következményeit, a tan szabadság örve alatt tomboló tudományos istentagadást, a bürze túlkapásait, a sokféle modern uszort, az alkoholizmust mai elrettentő formájában, a cselédügyet, a prostitúciót — egyszóval a politikai,

társadalmi és közgazdasági liberálizmus minden árnyoldalát.

E megoldhatatlannak látszó problémák közül, amelyekről bármennyiszer irunk, sohasem irhatunk elégszer és eleget, ezuttal a kivándorlás ügyével kívánunk foglalkozni, módot találva egyúttal arra is, hogy e mizériának a másik kettővel — a szociáldemokráciával és a kazárvízvázióval — közös érintkezési pontjait szintén bemutathassuk.

Azt olvassuk a központi statisztikai hivatal kiadásában megjelenő Statisztikai Havi Közlemények március havi füzetében, hogy az idei év nevezet havában nem kevesebb, mint 15.255 utlevelet adtak ki a szorosabb értelemben vett Magyarország területén.

A március hóban kiállított utlevelek száma 3728-al nagyobb a februárban kiállítottak számánál. És ez így megy hónapról-hónapra, egyre nagyobb emelkedéssel, annyival is inkább, mert a vonatkozó új törvények életbe léptetését a kifelé igyekvők már új hazájukban kívánják megérni.

A rohamosan növekvő kivándorlás okai közül cikkünk során a szociáldemokrácia nemzetközi irányára, a közgazdasági pangásra, végezetül pedig a határszéli idegen légiók besompolygására kívánunk rámutatni.

Ami a szociáldemokráciát illeti, nem szorul magyarázatra, hogy az a nemzetközi pártszervezet, amely a túlvilági honon kívül a földi hazát is tagadja s az: ott a haza, ahol a haszon elvén alapuló világpolgárság fogalmát plántálta könnyen

hívó elvtársai agyába, a maga anyag-
 elvűségével és cinizmusával nagyban
 előmozdította a kivándorlást. A vörös
 zászló kiirtotta a lelkekből az istenfelel-
 met és a hazai rög szeretetét s ezzel
 ledöntötte azon erkölcsi korlátokat, ame-
 lyek a dollárok aranylázában vergődő
 szívek elé tilalomfát állítottak.

Manap azonban már nemcsak az isten-
 tagadók és hazátlanok vándorolnak ki,
 hanem azok is, akiknek szívében ott ég
 ugyan a hazaszeretet tüze, de ereikben
 ott lüktet az aranyláz. E sorvasztó beteg-
 ség bacillusai a közgazdasági viszonyok
 mocsarából szállanak fel. Azok a kiván-
 dorlók — írja egy amerikai magyar uj-
 ság — akik szeretik édes hazájukat, azért
 hagyták el, mert megunták a zabkenye-
 ret. Sok szeretetlenség van ebben a mon-
 dásban, de el kell ismernünk, hogy van
 benne jogos panasz is. Azok a kisembe-
 rek belefáradtak az örökös politikai és
 közgazdasági elnyomásba. Nincs kedvük
 tovább nézni a vérükön hizott idegen ele-
 mek tultengését. Az aranyláz a dollárok
 gyönyörű vizióját festi eléjük, a rohamos
 meggazdagodás vágya és a gyors vissza-
 térés reménye vezeti őket a messze ide-
 genbe.

Ott aztán feltámad bennük a lelkiis-
 meret és vádoló szava a hazaszeretet
 tüzét egyre magasabbra szítja. Sorra ala-
 kulnak a magyar egyesületek, könyv-
 nyomdák és lapok, egymásután keletkez-
 nek a plebániák, szebbnél-szebb templomok,
 honnan magyar ének száll fel a magyarok
 Istenéhez. Magyar papok végzik a lelki-
 pásztorkodást. Nemrégiben az irgalmas

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Pázmány Péter Prédikációi.

Közlő: Dr. Vucskics Gyula.

(Vége.)

Pázmány rokonlelkű utódjának Széchenyi György érseknek a II. kiadáshoz írt elűjáró levele után az evangéliumi szakaszoknak római és magyar felosztása közötti különbséget magyarázza még meg Pázmány és a tartalomjegyzéket közli. E kötet Advent I. vasárnapjától a Husvét utáni IV. vasárnapig terjed és 57 prédikációt — csaknem minden egyes vasár- és ünnepnapra kettőt foglal magában.

E bemutatató befejezésétől álljon itt — Fraknoi műve és Kanyurszky tanulmánya nyomán — Pázmány Péternek mint szónoknak jellemzése:

»Már külső megjelenése is fölkelte a hallgató figyelmét. Középtermetű, szikár test oly főt hordozott, mely a lélek méltó kifejezése vala. Magas, nyílt homlokára a mély elmélke-

dés véste bélyegét, hatalmas szemöldök által arnyalt fénylő szemei a rejtett gondolatokat látszan k kifürkészni; erősen kiemelkedő orra alatt az előrenyomuló, mintegy idegesen összeszoruló ajkak az akaraterő folytonos megfeszítést árulják el. Dús hajzat, bajusz és spanyol szakáll előnyösen egészítik ki az arczot, mely a fensőbb intelligencia, hideg számitás és hajthatatlan erő összbnyomásával oly egyéniséget revelál, mely hozzá van szokva saját indulatit és szenvedélyeit vaskéz-
 zel fékezni, de egyszersmind hivatást érez magában arra, hogy mások szelleme fölött az ész és tetterő fölényével uralkodjék.»

»A mint tekintetében a szelid mosoly és a behizelgő nyájjasság varázsa hiányzik, úgy hangja is nélkülözte azt az érzességet és modulatiót, mely az érzelmek skálájának kifejezése és fölébresztésére szükséges. Arra volt utalva physikai és szellemi szervezete által, hogy az észhez szóljon.»

»Azért, mindig inkább a logika, mint a lelkesedés uralma alatt áll. Célja az, hogy meggyőzze hallgatóit. Az igazság meggyújtott

szóvétnekének lángját, a benső meggyőződés hevéit, a lélek fölmelegítésére, elegendőnek tartja. Az érvek erejére és világosságára, sokféslegésre és ügyes csoportosítására helyezi a fősúlyt. Hatalmas argumentator, mint Bourdieu-t nevezik; nem fellengző, mint Bossuet. Soha sem tesz kísérletet, hogy a mystikus elragadtatás légkörébe emelkedjék: jól tudja, hogy hallgatói nélkülözlik a sas szárnyait, melyekkel röptében követhetnék; de bizik józan beállásukban és ítéletökben. Mindig az égre mutat, de a földet soha sem hagyja el.»

»A nagy-közönséghez, részben műveletlenekhez szólva akként alkalmazkodott igényeikhez, hogy bizonyítékait első sorban azon eszmékből meríté, melyek a szellemek közös tulajdonát képezik és azon érzelmekből, melyek a szívnek veseszűletett hagyományai. Azt mondja, a mit mindenki tudott, vagy legalább sejtett; csakhogy nemesen és erőteljesen fejezi ki, hatáson alkalmazza és kiakozza.»

Ugyanezért képei és hasonlatosságai megválasztásában nem egyszer hallgatói köznapi foglalkozásának színvonalára száll le.

Legújabb egész könnyű uri és fiu kemény és puha filz, szalma, vászon és panama kalapok a legfinomabb minőségben és minden színben. — Carlsbadi és budapesti kézimunka készítésű női, férfi és gyermek cipők mindenféle kiállításban, meglepő nagy választékban. — Nyakkendőknél különleges, szép, új minták. — Színes és fehér ingekben dús választék és mérték után is készíthetők. Sport cipők, övek, mellények, bicikli-íngék, sapkák, keztyűk, harisnyák s mindennemű női és férfi divatcikkeket legnagyobb választékban és lelkiismeretes, olcsó árak mellett ajánl.

Keresztény üzlet!

Elősmert szolid bevásárlási hely!

FÁBRY TESTVÉREK

divatáruháza

Nagyvárad, Fő-utca.

nővérek szatmári anyaháza öt tagot küldött ki a pittsburghi egyházmegyébe. Ime a hazátszerető kivándorlottak magyarsága és katholicizálása. E magasztos érzelmek gyöngéd megnyilatkozásai egyébként azok az adományok is, amelyeket szülőföldjük templomának küldözgetnek az Amerikában élő hazavágyó magyarok.

Szeretjük, hogy Buzáth Ferencz képviselő közelebről elhangzott interpellációjában újból rámutatott arra a szoros összefüggésre, amelyben a felvidéki magyarok kivándorlása a muszka zsidók tömeges beözönlésével áll. Amily bizonyos dolog az, hogy a kivándorlás ijesztő mérvében egyéb tényezők mellett gyászos szerepe jut az ügynököknek is, akik pedig éppen annak az elemnek hitrokonai, amely elem a felvidéki csoda és egyéb rabbikban tisztelheti bevándorlási ügynökeket, olyan igaz is, hogy ezek az idegen légiók, akiknek belopózását bizony nem tartja számon semmiféle statisztikai havi füzet, azok, akik az utolsó lökést adják meg a kivándorláshoz. A liberális gazdasági politika legalább zabkenyeret ad a felvidéknek, ám a bevándorlott kazár még ezt a gyöngé táplálékot is kiveszi a szájából.

Mikor Homonnán az ősszel ellenőrzési szemlélet tartottak, ötszáz hadkötelessből mindössze ötven jelent meg. A többi négy százötvenet hiába szólították. A mostoha gazdasági viszonyok beteggé tették őket. Aranylázba estek és áthajóztak Amerikába.

Hova jutunk, ha a honfi nem leli honját a hazában? Pusztulunk, veszünk s mint oldott kéve, széthull nemzetünk. Hathatós gyógyszer kell az aranyláznak, hogy elmuljék. Az a három gyöngé törvény, amely a ki- és bevándorlás ügyében most fog életbe lépni, ugyan el nem mulasztja. Erőt adó táplálék kell a beteg kislebernek és ózondus levegő. Adjatok neki keresztény politikát, humánus közgazdasági rendszert, ezek mellett újból erőre kaphat. Tisztítsátok meg a magyar

föld balzsamos levegőjét a felekezetlen, szabados doktrinák miazmáitól és a beözönlő idegen parazita inváziótól, akkor majd nem kíván a sok beteg légváltást.

Dr. Helvey Lajos.

Szell Kálmán Bécsben.

Parlamenti körökből jól informált helyről értesültünk, hogy Szell Kálmán a pünködsi ünnepekre Bécsbe utazik. A kormányelnök a királynak a helyzetről fog előterjesztést tenni.

Beszámoló s népgyűlés B.-Ujfaluban.

Pünkösd első napja mozgalmas lesz B.-Ujfaluban. Leszkay Gyula, a kerület képviselője tartja e napon beszámoló beszédét, mely elé nagy érdeklődéssel néznek a választók. Ugyanekkor a kerület választó polgársága nagy népgyűlést tart, melyen a választó polgárság tiltakozását fejezi ki a katonai javaslatok ellen.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 27.

Elnök: Apponyi Albert gróf.
Az irományok előterjesztése után
Dedovics György jegyző: Felolvassa az interpellációs és indítványkönyveket.

Interpellációkat jegyeztek be Nessi Pál, Neményi Ambrus és Kecskeméthy Ferencz. Indítványt Sebess Dénes jegyzett be, hogy a kormány terjesszen be mielőbb javaslatot a székegyföldi tagosítás tárgyában. (Helyeslés).

Kubik Béla: Tekintve, hogy közgazdaságilag igen fontos interpellációk vannak, kéri, hogy 12 órákor térjen át a Ház az interpellációkra.

Elnök: Kéri, hogy tartsák meg a rendes szokást és csak 1 órákor térjenek át az interpellációkra.

A Ház hozzájárul az elnök indítványához.
Elnök: Következik a napirend: a vita folytatása

a miniszterelnök jelentése felett.

Gabányi Miklós: Mielőtt beszédébe belekezdene, felolvassa a miniszterelnök jelentését szó szerinti. (Derűtség). E jelentésből tehát az tűnik ki, hogy a miniszterelnök az ex-lex-ben is úgy akar csinálni mindent, mintha törvényes állapot lenne. Lássuk, mit mond rá az állami számvevőszék. Felolvassa annak jelentését. Ő e jelentésekből azt veszi ki, hogy fölösleges a költségvetést tárgyalni, mikor emigy is éppen úgy kormányoz. Nem képes megérteni a miniszterelnök jelentését. Az ellenzék az eddigi obstrukcióval elérte azt, hogy a póttartalékosokról szóló jelentést visszavonta a kormány, ezzel megmentettek egy csomó dolgos embert az országnak. Akkor ezt levették a napirendről s beadtak egy másik ujonczjavaslatot. Ezt is megobstruálták, mignem az indemnitati lejárt, beköszöntött az ex-lex, beadta a javaslatot illetve jelentést, amely összezavarta az egész dolgokat.

A miniszterelnök e jelentésről előbb azt mondta, hogy csak egérfarka, aztán hogy czeruza hegye, aztán hogy semmi. Nahát ebből igazodjék el az ember. A miniszterelnöktől azonban eltanultak egy jó dolgot: a hosszas beszédet. Most már nem is beszéd az, ha nem beszél ki valaki az ülést. Mutatják ezt a Zoltánok, akik ha 11-kor elkezdnek beszélni, nem adják 2-nél alább. Nos hát ezentul ő is ki fogja beszélni az egész ülést, valahányszor felszólal. (Nagy derűtség). Gyengékedik bár, de azért ma mégis el fog beszélni kettőig. Hogy mint gondolkodik a vidék az obstrukcióról, felolvassa egyik vidéki napilapnak erről szóló vezércikkét.

Több hasonló vezércikket olvas fel. Mind arra mutat ez, hogy az egész ország ellene van a katonai javaslatoknak. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Elnök: Nem akadályozhatja meg az idézetek e felhasználását, mert erre házszabály nincsen. Mindazonáltal kötelességének tartja arra figyelmeztetni a szónokot, hogy az idézeteknek e hosszas felhasználása a házszabályok megkerülésére vezet és ezt helyteleníti. (Ugy van! a jobboldalon.)

Gabányi Miklós: Kijelenti, hogy ezek érvelei támogatásához szükségesek. Tovább folytatja a felolvasásokat. Felolvassa egy aradi függetlenségi lapnak cikkét a megyegyűlésen hozott bizalmi szavazásról. (Felkiáltások a szélsőbalon: Lassabban!) Hagyjátok csak, annyi van itt, hogy holnaputánig mind olvashatnám. (Derűtség) Ezekből mind az tűnik ki, hogy szegény az ország, nem bírja a terheket, ki van már teljesen zsákmányolva. Ezt mondaná meg a miniszterelnök a királynak! Mert ha ezt megmondja, bizonyára lesz belátása öfelségének. Mert ha a nemzet nem akar engedni, hát a királynak kell engedni, ha jó uralkodó akar lenni. (Ugy van! a szélsőbalon.) Hogy a kivándor-

P. Miképpen a szántó-ember, a tövises és haszontalan avarba tüzet vét, hogy megtisztítsa földét, úgy az Isten, ezzel a tüzzel tisztítja a világot.

Miképpen a mester-ember, mikor mesterremekét csinál, akkor mutogatja mesterségét és tehetségét: úgy a felséges Isten, ebben az Istennek emberré-létében, minden hatalmát, bölcsességét, szerelmét, irgalmasságát mélységesben ismertette.

Mint ezekből is kitűnik, az egyszerűség és természetesség jellemzik Pázmány minden prédikációját, de nem a pongyolaság. Ezért ellensége volt a rögtönzésnek, gondosan dolgozta ki beszédeit.

Magáról azt mondja, hogy »harmincz esztendei predikálása után kezdett gondolkozni a nyomtatásról s nem mondhatja gyűjteményét hamar-műnek, mely hammas (hamvas, elhamvadó) szokott lenni, mivel csak nyomtatása is három esztendőt kívánt.»

Mily nagy gonddal dolgozta ki Pázmány az ő prédikációit, mutatják a szebbnél-szebb képek, példák, hasonlatok, melyeket leggyakrabban a természetből, különösen az állatvilágból vett.

P. Ha a kigyó levetkezik régi bőréből és azt elveti, mi is elmessük és vessük régi erkölcsünk feslettségét.

A mustár-mag kicsiny, de ha fogaddal megrágod, oly hatalmas izit, oly melegséget érzed, hogy minden egyéb izlést elnyom: a ki a mennyei erkölcsöket jól megrágja, oly izit

és erejét, oly orvosságit tapasztallya, hogy a világ javainak izit nem érzi; lelki betegségeinek gyógyulásait, isteni szeretetnek tűzét érzi.

Némelykor a szép képek, hasonlatok csaknem költői magaslatra emelik Pázmány predikációit.

Például. A mi világi életünk és minden állapotunk olyan, mint a kevés ideig tartó pára, mely hamar elenyészik; olyan, mint a kemence füstje, mely késedelem-nélkül eloszol; olyan, mint a tajték, mely egy szelecskétől elszaggattatik; olyan, mint a szél, mely menten megyen és vissza nem tér; olyan, mint a virág, mely hamar meghervad és szárad; olyan, mint az árnyék, mely, ha délig nő, dellyest apad és azon állapotban soha nem marad; olyan, mint az álom, mely csak rövid hiúság.

Utólérhetetlen Pázmány a mesteri leírásokban.

Legtündületesebb, igazán költő Pázmány az ellentétekben. Ime egy példa:

Ha Ember-Fia lett Christus, azért lett, hogy mi Isten fia legyünk. Ha kisdéd gyermek, azért ilyen, hogy minket tekkettes férfikká tegyen. Ha erőtlén, azért olyan, hogy a mennyei utnak járására minket vastagítson. Pólába kötötött, hogy minket a bűnök köteléből megoldozzon. Tejet szopott, hogy minket mennyei eledellel tápláljon. Kicsinyé lett, hogy minket nagyokká tegyen. Posztó-darabocskákba takartatott, hogy minket igazságnak menyegzős köntösébe öltöztessen. Szegényé

lett, hogy minket gazdagítson. Nincs helye a szálláson, hogy nekünk helyünk lehessen a Menny-országban. Idegenben születik, hogy minket mennyei hazánkba vigyen. A ravók könyvébe beiratik, hogy mi az élők könyvébe irassunk. Adó-fizetésre köteleztetik, hogy minket ördög fogságából felszabadítson. Barmok járszóba helyhozott, hogy minket, kik bűszködünk, rútságunkból ki-melleyen. Sírva született, hogy a mi köny-hullatásunkat megszárazssa.

Toldy Ferencz ítélete szerint Pázmány a mai magyar könnynyelvet teremtette meg; a nyelvnek nem várt kiképzést adott, az irálynak teljességet, kerekdedséget és határozottságot kölcsönzött: méltán egy új kor megnyitójának tekinthető.

Ami Pázmány predikációinak tárgyát illeti, mint ő maga már a czimben megmondja, »az Evangelium tanításának magyarázata képezi Pázmány predikációinak tárgyát. A hitünkai fejtegetésében világosságot tud deríteni a dogmatika lehomályosabb kérdéseire. Azonban, nem hagyja magát polemikus hajlamai által elcsábítani. Azon kivételes és ritka tulajdonnal dicsekedhetett, hogy míg tollát nem egyszer magával ragadta az indulat forgó szele: a szószerken teljes szélségen honol lelkében. A templom küszöbén leteszi a fegyvert, melylyel az irodalom terén oly sok sebet ejtett. Meg-elégszik azzal, hogy egyháza tanításait a bizonyítékok erős védbástyáival környezi, melyek minden támadás ellen megoltalmazzák.»

lás mennyire terjed, felolvas egy amerikai levelet. Majd 5 perc szünetet kér.

Elnök: Az ülést 5 percre felfüggeszti.

Szünet.

Szünet után

Gabányi Miklós: Nagy hiba nálunk, hogy a királynak hatalma olyan nagy nálunk, mint egy Istennek.

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy ő Felsége tetteért a kormány felelős.

Gabányi Miklós: Hiszen a miniszterelnök hivatkozott rá, hogy a király akarja a katonai javaslatokat.

Elnök: Ha egy miniszterelnök a király akaratára hivatkozna, ő tudná kötelességét vele szemben.

Gabányi Miklós: A függetlenségi párt le nem szerelhet, mert mit mondanának rá a választók. Soha többet nem választanának függetlenségi képviselőt. De nem is hagyjuk abba. Még egy érdekes dolgot olvas fel: Gotterhalte a télikertben. Aradon történt. Egy ottani függetlenségi lap írta meg. Felolvassa a cikket, mely elmondja, hogy egy mulatságon a télikertben a katonabanda a hangverseny első számát a Gotterhaltéval kezdte meg, mire a hazafias közönség ott hagyta őket a faképnél. Így kell tenni mindig, mindenütt, ki kell irtani azt a hóhér-nótát. A vármegyék bizalmi nyilatkozatait a miniszterelnök gyártja. Titokban leküldi bizalmasait s azok csinálják a hangulatot. De csalódní fognak, mert hiszen a miniszterelnök becsap mindenkit. (Viharos zaj a jobboldalon. Rendre! Rendre!)

Borbély György: Micsoda beszéd ez!

Domahidy Elemér: Kérjen bocsánatot.

Kubik Béla: No! No! Micsoda műfelháborodás egyszerre!

Elnök: Gabányit e kifejezésért rendreutasítja.

Gabányi Miklós: Csak arra akarom kérni a miniszterelnök urat, ha már mindenkit becsap... (Megújuló zaj a jobboldalon. Elnök cseppet.)

Elnök: Ismétellen figyelmezteti a szónokot e kifejezésre.

Gabányi Miklós: Hát csak azt akarom megmondani, hogy ha már mindenkit becsap, csapja be már egyszer kollégáját Körber miniszterelnököt is. (Hosszas, zajos derűltség.)

Szell Kálmán: Ezt Rákosi Viktor sugta.

Gabányi Miklós: Csodálatos politikusok vannak ott a tuloldalon. A habarékpart, a volt nemzetipárt 26 évig küzdött nemzeti jogokért, míg egyszerre beadta a derekát és meglapult a kormányparton. Felhossa azt a nagy sértést, mely az elnökkel történt az udvari bálon.

Elnök: Kéri, hogy a kérdés fejtegetését, mivel nem tartozik a tárgyhoz hagyja el.

»De bármennyire erős volt a dogmatikában, különös előszeretettel karolja föl az erkölcsstan gyakorlati kérdéseit. Az életnek különféle irányai, a kötelességeknek ágai közül egy sem kerülte el figyelmét. A fejedelmek és alattvalók, az urak és szolgák, a férj és nő viszonya; a szülők, özvegyek, katonák és betegek kötelességei; az egyes erények elsajátítása és a bűnök elkerülése, foglalkoztatják leginkább.»

Pázmány prédikációi a hazai papság körében annyira elfoglalták a tért, hogy a mint Toldy Ferencz (a magyar nemzeti irodalom története rövid előadásban 62. l.) megjegyzi »nagy soká nem mert a katolikusok közül senki a hitszónoki téren előállani.»

A nagytudomány, aranytollu Pázmány szerénysége nem sejté, hogy szelleműs, magas műveltségű papok, több évszázad múlva is élvezettel fogják olvasni, használni tanulmányozni és eredménynyel felhasználni prédikációit. Sejtette-e a lánglelkű főpap, a magyar kath. egyház legnagyobb büszkesége, hogy »Prédikációit« az általa alapított Egyetem három század múlva csaknem változatlanul újonnan kiadja; nem posztán kegyeletből, hanem azért, hogy azok évszázadokon át, az egyházi szónoklat mintái gyanánt szolgáljanak?

Aldást hagyott reánk: áldjuk mi is az ő emlékét!

Gabányi Miklós: Csupán el akarja mondani, mi lett volna az elnök kötelessége. Nem más, mint azonnal le kellett volna köszönnön s mi harmadnapra reá egyhangulag ismét megválasztottuk volna, ezzel teljes elégtételt nyújtottunk volna. Határozati javaslatot nyújt be: Utasítsák a miniszterelnök, hogy jelentését vonja vissza, továbbá vonja le az ex-lexből a konzekvenziát és mielőbb jelentkezze a királynál lemondás végett. (Nagy derűltség.)

Elnök: A holnapi napirendre a mai tárgyakat tülzi ki.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Május 28. A községi iskolaszék ülése d. u. 4 órákor.
Junius 7. A biharmegyei Casinó közgyűlése d. u. 5 órákor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva mind a vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

	Személyvonat								
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—	—	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54		
V.-Velenceze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10		
Rontó >	8.02	10.14	—	—	2.93	5.09	7.11	9.29	
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	—	2.44	5.14	7.14	9.34	
Féliczfürdő	8.24	10.37	—	—	2.58	5.31	7.18	9.51	

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat							
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	—	3.—	5.34	7.20	9.53
Rontó >	8.37	10.49	—	—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	—	3.11	5.51	7.31	—
V.-Velenceze >	9.04	11.16	12.00	—	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	—	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	—	6.18	—	10.23

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.50 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

* Személyi hír. Dr. Szamosy János, a kolozsvári egyetem nagytudomány professzora városunkban időzik. Ittléte alatt a vendégszerető premontrei-rendnek szívesen látott vendége.

* Nyugdíjazott megyei tisztviselők. Bihar-vármegye nyugdíjbizottsága tegnap ülést tartott dr. Miskolczy Ferencz alispán elnöklété alatt. Két megyei tisztviselőt: Fűredy László gyám-pénztár. okot s Mayer Antal házfelügyelőt nyugdíjazták.

* Megegyezés a villamos vasuttsasággal. Mint értesülünk, a polgármester a még függőben levő kérdésre megegyezett a közuti vasuttsasággal a villamos vasut részére szükséges villamos áram szolgáltatása tárgyában. Az ez alapon elkészített végleges szerződést már elkészítették s holnap, pénteken délután tárgyalja a világitási, pénzügyi és jogügyi szakbizottság. Hogy ennek az együttes tanácskozásnak milyen eredménye lesz, nagyon nehéz volna előre megjósolni, mert még eddig a villamos vasut áramszolgáltatása ügyében tartott üléseken mindig merültek fel újabb és újabb nehézségek.

* Új ügyvédjelölt. Ficzek Emil, a nagyvárad aranyifjúság sympathikus tagja tegnap tette le kitűnő sikerrel a jogtudományi szigorlatot.

* Don Alfonz Bourbon herceg tegnap este Budapestre érkezett és az Angol királynő-szállodában szállt meg. A herceg a ma délelőtt folyamán báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, Rakovszky István főszámvevőszéki elnök és más notabilitások látogatását fogadta.

* Vegyes bizottsági ülés. Lukács György-utca háztulajdonosai kérték a vármegyét, hogy a megyei közokrház új csatornájába, a mely házaik előtt húzódik el, szennyvizeiket levezethessék. A vármegye ezt hajlandó engedélyezni, ha a fenntartáshoz hozzájárulnak, azonban a megállapodások végett a várostól egy vegyes bizottságban leendő részvételt kértek. A vegyes bizottság június hó 3-án délelőtt 11 órákor tartja ülését.

* Eljegyzések. Dr. Thury László, a nagyvárad ügyvédi kar fiatal kiváló tehetségű tagja, s a társadalom közkedvelt alakja kedden tartotta eljegyzési ünnepélyét Serényi Vilma kisasszonnyal. — Érdekes eljegyzési hírt vettünk Kolozsvárról. Ugyanis Dr. Jancsó György a kolozsvári tudomány-egyetem jogi karának nagytudomány dékánja eljegyezte Jankó Abigélt, a kolozsvári nemzeti színház bájos művésznőjét, a néhai kiváló rajzoló művésznek Jankó Jánosnak leányát.

* Egy elhagyatott utvonal. Nagyváradnak egyik nagy forgalmi utvonala a Káptalan sor. A székesegyház, püspöki lak, kanonoki lakások, papnövelde, tehát igen látogatott köz- és magán épületek vannak ezen utrészén, de ezektől eltekintve, ezen utvonalon közlekednek az olaszai temetőkre. A város azonban semmi gondot nem fordít a közvetlen utra, amely százaz időben annyira poros, hogy egy-egy nagyobb temetési menetet valóságos porfelhő borít. Most különösen fel van járva a soha nem gondozott uttest, a menház építéséhez szükséges anyagok szállítása folytán. A Muzeum-utca megnyitása óta és a Fő-utca tengelytörő kövezete miatt a vidéki forgalom egy része is ide húzódott át. A városháza bölcsői közül azonban senkinek sem jutott eszébe még, hogy kiemeljék ezen utvonalat ázsiai állapotából. A káptalan nem régen kérte a várost, hogy az utat köveztesse ki, s rendeztesse, ha másért nem is, a székesegyház és a temető közelsége miatt s a közönség érdekében. A kérelem azonban siket fülekre talált a tanács tagjainál. A tegnap tartott tanácsülésben kimondták, hogy a kérelem ez idő szerint figyelembe nem vehető, hanem utasították a főmérnököt, hogy a későbbi kövezésektől legyen tekintettel erre az elhagyatott utvonala is.

* Halálozás. Részvétel értesülünk róla, hogy Horváth (Horovitz) Béla szalontai m. kir. postamester f. hó 26-án életének 65-ik évében elhunyt, temetése ma délután fog végbemenni. Az elhunyt testvérbátyja volt Horváth (Horovitz) Lipótnak, a néhai világi plébánosnak, ki egy évtizedig a nagyvárad egyházmegyének volt tagja. Művészlélek, írói vér volt, ki sikerrel művelte a színműirodalmat. Sophonisbe című tragédiáját Nagyváradon, Kolozsvárt és Aradon is előadták. Másik testvére az elhunyt Horváth Quido a Pesti Hirlap kiadóhivatali főnöke.

* Az uszodát elhelyezik. Evtizedek óta disztelenkedik Körözs-utca elején a rozoga uszoda, amelyen éppen nem látszik meg a kor haladása. Az új városháza építése folytán végre elkerül a legnyitabb helyről ez a monstrum. Az engedélye ez év végével lejár s a tanács kimondotta, hogy tovább nem engedélyezi ezen a helyen az uszodát. Felhívja egyúttal a főmérnököt, hogy a kérdést tegye tanulmány tárgyává s tekintettel az uszoda fontos közegészségügyi hivatására, tegyen előterjesztést az iránt, hogy a Körözs folyó mely pontja volna alkalmas uszoda felállítására.

* Kivándorlók kalandjai. Egy erdélyi románokból álló tiz tagú csapat érkezett meg Amerikából Oderbergen át Ruttkára, ahonnan, mivel pénzüket elfogyott, a továbbutazásra menetjegyet váltani nem tudtak s gyalog kísérték be őket Turóc-Szent-Mártonba a főszolgabíró-

hoz. Ez a csapat még a tél végén utazott ki Amerikába és Cleveland volt uticélja, de az ügynökök rábeszéltek őket, hogy Kanadába utazzanak, ahol sok munkást keresnek. A ki-vándorlók tényleg odautaztak, de munkát nem kaptak és azért New-Yorkba mentek. De alig, hogy kiszálltak, a rendőrség egy ügynöke le-tartóztatta őket és kezeiket összekötve a ki-vándorlási helyiségekbe vezette őket, ahol egy nagy teremben már százával voltak olyan ki-vándorlók, akiket, mivel a megkivánt pénzsze-szeggel nem rendelkeztek, az amerikai kormány visszaküldött Európába. A románok vagy tizen-négy napig maradtak ott bezárva úgy, hogy még segélyt sem kérhettek senkitől; majd ha-jóra tették őket, mely Hamburgig szállította, ahonnan azután vasuton érkeztek Ruttkáig. A románoknak már egy fillérjük sem volt a 3—400 koronából, amelylyel utra keltek. Turóc-Szent-Mártonban a megyeháza istállójában száll-lásolták el őket éjszakára, ahol Bánffy ipar-iskolai igazgató és lapszerkesztő látta el őket kenyérrrel. Turóc-Szent-Mártonból másnap vas-uton tovább küldték őket szűkebb hazájukba.

* **Jegyzőválasztás Biharon.** Bihar község-ben tegnapelőtt ment végbe a községi jegyző-választás **Halász Elemér** központi járási szolgál-bíró elnöklésével. Az állásra tíz pályázó volt, kik közül legnagyobb reménnyel **Nagy Dániel** az ottani helyettes jegyző és a bojti jegyző indultak a közdelembe. Hogy aztán semmi összetűzés ne legyen, a szolgabíró e kettőt mellőzte s a következő hármat jelölte: **Vincze B. tarcsai**, **Kiss Gyula** ugrai és **Vári András** kiskerekii jegyzőket. A képviselőtestület 36 szó-val, tehát egyhangulag **Vári András** kiskerekii fiatal szorgalmas jegyzőt ültette bele a bihari jegyzői székbe.

* **Kinevezés.** **Beöthy László** főispán Nagy-váradi városához utmesterré **Bogye Mátyás** ed-digi helyettes utmestert nevezte ki, 13 pályázó közül.

* **A Visontai—Barta-párbaj.** Tegnap délben folyt le a Fodor-féle vívóteremben a Visontai—Barta-párbaj, amely Visontai képviselő meg-sebesülésével végződött. A párbaj előzményei ismeretesek. Visontai a parlament nyílt ülésé-ben azzal vádolta Barta Ödönt, hogy ellenzéki képviselő létére Széll Kálmánt támogatja ti-tokban. Ez a vád akkor óriási feltűnést keltett. Barta Ödön nem hagyta annyiban a dolgot és még ugyanabban az ülésben élesen visszavá-gott Visontainak, akiről azt mondotta, hogy aljas, rágalmozó. Visontai erre **Nessi Pál** és **Lovász** képviselőkkel provokáltatta Bartát, aki **Komjáthy** és **Tóth** képviselőket nevezte meg segédeikül. A segédek kardpárbajban állapodtak meg, amelyet azonban nem lehetett nyomban megvívni, minthogy Bartának egy nagy pörben több mint két héten át Máramaroszigeten kel-lett időznie. A pör csak tegnapelőtt ért véget, úgy hogy a párbaj csak tegnaptörténhetett meg. A felek nagy hévvel csaptak össze. Előbb Vi-sontai mért egy lapos vágást Bartára, mindjárt ezután pedig Barta ejtett sebet Visontai vál-lán, mire a segédek a párbajt beszüntették. A felek nem békültek ki.

* **A gázyár építési engedélye.** A nagy-váradi gázyárban a múlt évi december 13-án történt robbanás miatt a környék lakos-sága a gázyár kiépítését kérte. A felrobbant tisztító azóta rögtönzött faépületben van elhe-lyezve. A gázyár igazgatósága az újjaépí-tésért folyamodott s egyben a gyár e részét megnagyobbítani szándékozik. A városi tanács a gyár által előállható újabb veszélyre tekintet-tel, az építési engedélyt nem adta meg.

* **A kenyér uzsora ellen.** A szociáldemokratapárt május 17-én a Tattersallban nép-gyűlésen kimondotta, hogy petíciót intéz a fő-város tanácsához, melyben követelni fogja, hogy a fővárosi tanács léptessen életbe oly intézmé-nyeket, melyek lehetetlenné teszik a kenyér

mesterséges drágításával a fogyasztó közönség erőszakos megsarcolását. A petícióból, melyet ma adtak be a tanácshoz, közöljük a következő érdekes részletet: Hogy a sütőmunkások és a fogyasztó közönség érdeke, továbbá magának a főváros közérkölcsiségének színvonala megvé-delmeztesse a fővárosi sütőmesterek ellen, tisztelettel kérjük a népgyűlés megbízásából:

1. Méltóztatassék odahatni, hogy a főváros törvényhatósága gondoskodjék arról szabályren-deletileg, hogy a kenyér és sütemény ára egy bizonyos súlyegységnek megfelelően, időről-időre a viszonyoknak megfelelően, hatósági uton ál-lapittassék meg, amint ezt az 1869-iki német ipartörvény elrendeli.

2. Allitson a főváros versenyműhelyeket, melyeknek az legyen a hivatása, hogy míg egy-felől fékezze a sütőmestereket a kenyér árának mesterséges drágításában, másfelől módot nyujt a fővárosnak ahhoz, hogy a saját üzemében közvetlen tapasztalatokat szerezzen arra nézve, hogy adott viszonyok mellett a kenyér mily áron állítható elő, ami aztán a kenyér árának hatósági szabályozásához támpontul szolgálhatna.

3. Építtessen a főváros sütő műhelyeket s adja át ezeket, valamint az üzembehozatalhoz szükséges anyagi költségeket a budapesti sütő-munkások szakszerveletének, mely egyesület szövetségi alapon folytatná működését.

* **Móricz Pál meghalt.** A híres arany-parasztanak, Nagy-Bajom egykori földes urának és régebben volt képviselőnek **Móricz Pálnak** vesszük a halálhírét **Berettyó-Ujfaluból**. Moz-galmas élete volt, szorgalmas munkával, ügyes spekulációval, közgazdasági tevékenységgel nagy vagyont gyűjtött, amiért aztán nagy pénzügyi kapacitásnak tartották, de aztán addig spekulált, míg egy szerencsétlen viczinális vasutépítéssel, amivel mások százereket és milliókat szoktak szerezni, mindenét elvesztette. Csődbe kerülése után visszavonult a közpályától, csendesen élde-gélt abból, amiye még maradt **Berettyó-Ujfalu-ban**, ahol tegnap hajnalban szívszélhűdés érte, mely rögtön véget vetett változatos életének.

Eletrajza a következő:

Móricz Pál, volt országos képviselő, szül. Taraczközön (Máramaros) 1826. Pozsonyban, (hol az apja, mint Máramaros követe 1832—36. tartózkodott), később M.-Szigeten tanult; 1846. ügyvéd és vármegyéje alügyésze lett s emellett szorgalmasan irogatott Csengery Pesti Hiriapjába. Megnősülvén, **Berettyó-Ujfaluba** költözött s gazdálkodással foglalkozott; 1860. sár-réti szolgabíró, 1867. Biharvármegye főjegyzője volt, 1869-től kezdve több ízben volt országos képviselő; kezdetben a balközéphez, de a fuzió után is mindig a Tisza Kálmán híveihez tarto-zott s a szabadelvű párt klubjának igazgatója volt 1891. 1870. a debreczeni egyházmegye segédgondnokává választotta. Móricz minden állásáról lemondott s a politikától visszavonult, midőn vagyoni viszonyai miatt 1891. csődöt kért, de a másfél millió aktívából a hitelezőit kielégítvén, ezek mind beleegyeztek 1895., hogy a csődeljárás szüntessék meg.

* **Harcz a tu erkölözis ellen.** A kereskedelmi miniszter rendeletet intézett az összes posta- és táviróhivatalokhoz. Meghagyja, hogy a hivatalos helyiségekben köpödények legyenek elegendő számban és hogy a **levélbélyegeket fölragasztáskor nem szabad lenyalni**, sem pedig az ujjakkal nyálal megnedvesíteni.

* **A belényesi közkórház megnyitása.** Be-lényesben ma, csütörtökön nyitják meg az új közkórházat. A megnyitás minden nagyobb ün-nepség mellőzésével történik s azon a vármegye képviselőjében dr. **Miskolczy Ferencz** alispán vesz részt.

* **Öngyilkos gazdatiszt.** **Zsigmond János** 36 éves peleszi születésű (Csehország) gazdatiszt, aki a mólki apátság margitai uradalmában volt alkalmazva, tegnap délben Margitán va-dászfegyveréből kétszer mellbe lötte magát.

Vérében fetrengve találták hozzátartozói, akik beszállították Nagyváradra a biharmegyei köz-kórházba. Öngyilkosságának okát megmondani nem akarja.

* **Harcz a kenyérért.** Véres események-nek volt színhelye hétfőn reggel a Fehéregyház község határában levő Tamási pusztán, ahol szegény munkások ontották egymás verét a kenyér miatt. A szomorú eset részletei a kö-vetkezők: Hankó Imre, a tamási pusztán intőzője ezelőtt két hónappal szerződötetett munkásokat Fehéregyházról az egész nyári munkára. Két héttel ezelőtt **Becsács Antal**, a munkások vezetője, fölkereste Hankó intőzőt, aki előtt kijelen-tette, hogy a szerződéstől visszalépnek, mert a repczetermés nem mutatkozik olyanok, mint a hogy várták, társai pedig keveselik a szerző-désileg biztosított élelmet is. Az intőző tudomá-sul vette **Becsács** nyilatkozatát és még azon a héten Erdővégről szerződötetett más munkásokat, akik hétfőn reggel meg is érkeztek a pusztára. Alighogy ezek az emberek a majorban elhelyezkedtek, érkezésüket me tud-ták a faluban is, ahonnan mintegy száz—száz-husz főből álló csapat vonult ki a pusztára és az intőzőtől azt követelték, hogy bocsássa el az erdővégi idegen munkásokat és őket alkal-mazza. Hankó intőző hivatkozva a szerződés-szegésre, kijelentette, hogy az idegen embereket most már nem küldheti el. A fehéregyházi emberek ekkor az érkezett erdővégiek ellen fordultak és azokat kezdtek szidalmazni. A civódásból csakhamar verekedés támadt, ugy-annyira, hogy az erdővégi emberek a tulerő elől kénytelenek voltak a pajtába menekülni, melynek kapuit egyideig döngelték ugyan a támadók, de mert nem tudták betörni, felgyuj-tották a pajtát. A bentszorult munkások ekkor kénytelenek voltak kitörni az égő pajtából, ami iszonyu vérengzést idézett elő. Egy asszony a pajtában fulladt meg, egy **Szakács József** nevű legényt oly veszedelmesen sebesítettek meg, hogy rögtön meghalt. A támadók közül azou-ban **Riha András**, **Totmács Mihály**, **Kasza Imre**, **Börcsök Pál**, **Héder Antal** és **Héder Mihály** oly súlyos sérüléseket szenvedtek, hogy életbenmaradásuk reménytelen. Csak a tűz el-oltása után érkezett meg a csendőrség, amely az elmenekült munkásokat visszahozta, a tá-madók fehéregyházi munkások közül pedig 26 embert letartóztatott.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében ese-lekszik mindenki, ha a villamos berendezés-k-ről a **Nagyváradai Műszaki Villamos Vállalattól** (Kert-utca 81. szám, Auer üzlet) költsé-gvetést kér, mely a **legalaposabban és tele-esen díjmentesen** állíttatik ki a n. é. közön-ségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

x Tisztelettel hívjuk fel az olvasó közön-ség szives figyelmét **Mezey Dezső** műlakatos és toronyórás lapunk mai számában közölt hir-detésére.

x **A szász cseh Svájc**, ezen természeti szépségeitől eiragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelíthető, mert az Aussigban megtartandó iparkiallítás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ár-mérsékléssel — fognak indíttatni. Aussig jelen-tékeny iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hírnevét. A **Schicht-féle szappan- és gyertyagyár** nemcsak az ó-, de az újvilágban is tért hódított gyártmányainak, mert ki nem ismerné a **Schicht-szappant**? Aki már Aussig-ban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájc ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x **Mindenkinek** saját érdekében ajánl-juk, hogy tekintsen szét az ujonnan megnagyob-bitott Amerikai áruházban, Fő-utca (Bazár-épület), a hol most remek nagy rőfös raktár lett berendezve s annak kirakatai figyelmet érdemel.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Andriska Jenő** uri és női divatkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

Igazságszolgáltatás.

Alma-rablók.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Tegnap számunkban részletesen megirtuk azt a szokatlan rablási esetet, melynek zsákmánya 2 vékányi hegyi alma s ez értéktelen gyümölcsrablásnak is 5 legény a tettese.

A tegnapielőtt megállapított, esküdtekhez intézendő kérdések külön-külön rablás, zsarolás és lopásban kérdezik bűnösöknek a tetteseket.

A tegnapi tárgyaláson a kérdések kihirdetése után *Baróthy Pál* kir. alügyész tartotta meg kerek szerkezetű temperamentumosan előadott vádbeszédét, melylyel szemben dr. *Kriпка* Henrik a tettet egyszerű lopás vétségének vitatja. *Barta* Dezső, *Rádl* Ödön, *Steuer* Lipót és dr. *Némethy* Ferencz szintén ilyen irányban mentik védetteiket.

A pörbeszéd után *Nagy* Ferencz elnök a tárgyalás adatait összefoglalva figyelmezteti az esküdteket köteleesséjükre.

A tanácskozással visszavonult esküdtek rövid tanácskozás után zsarolás vétségében mondták ki bűnösöknek *Kolozsi* Imrét és társait.

E marasztaló verdikt alapján az esküdtbírók bíróság büntető tanács: 1—1 évi fogházra ítélte *Kolozsi* Imre, *L. Mátyási* Károly, *Szénási* Lajos, *Mátyási* Károly és *Ferenczi* József vádlottakat.

Baróthy alügyész az ítélet ellen semmiségi panaszt jelentett be s a tárgyalás folyamán emelt semmiségi panaszait fentartotta. A védők meggyugodtak, de a vádlottak a 92. §-a mellőzése miatt semmiségi panaszt emeltek.

Parasztdrámá.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Az alma-rablók tárgyalásának befejezése után tegnap egy érdekes bonyodalmu, emberéletbe kerülő paraszttörténet tárgyalását kezdték meg a törvényszék esküdtbírószága előtt.

Az ez ügyben ítélkező esküdtszék a következőképen alakult meg:

Elnök: *Nagy* Ferencz, szavazó bírák: *Csulyok* Béla dr. és *Böhm* Jenő.

Ugyész: *Gáthy* Bálint kir. alügyész, a sértett képviselője dr. *Ardeleán* Jusztin.

Védők: *Rádl* Ödön, *Ujfalussy* Sándor.

Esküdtek: *Buzási* József, *Csete* Mihály, *Osterlamm* Armin, *K. Szűcs* János, *Friedmann* Benő, *Jerzák* István, *Sz. Kocsis* János, *Schmutzler* János, *Sipos* István, ifj. *Cser* János, *Kasolczán* Döme, *Kiss* Antal.

Pót-*esküdtek*: *Nagy* Károly és *Német* Sándor.

Késő délutáni órákban kihallgatták a vádlottakat, kiknek vallomásait összevetve a következőkben mondható el a *Kolozsi* Imre életébe kerülő történet.

November 6-án bál volt *Ferenczi* Józsefnél. Duhaj mulatozás közben *Kolozsi* Imre észrevette, hogy kellesténél többet beszélget *Hizó* István az ő szépséges *Julcsájával*, a kit már aratás után mátkájává tett. A féltékeny *Kolozsi* Imre nem tűrhette, hogy tovább forralják a vért, mikor észrevette, hogy *Julcsa* a pitvarba hívja *Hizó* Istvánt; kést ragadott s a küszöbön utját állta *Hizó* Istvánnak s rövid szóváltás után jobb kezén tátongó sebet vágott. Ez este nem történt egyéb, a megzavart mulatságnak vége szakadt és *Hizó* bosszút forralva távozott.

A következő vasárnapig czimborák után nézet *Hizó* István, hogy a *Kolozsin* veendő bosszuban segítő társai legyenek. Pártjára is álltak *Szabó* János, *Mátyási* József és *Szénási* Sándor. Vasárnap délután aztán a korcsmában várták *Kolozsi* Imrét. *Hizó* István egyre biztatgatta a legényeket, hogy tartsanak ki mel-

lette s megadta a jelt is, hogy ő majd barátságosan kezet fog *Kolozsival* s akkor tüssék le majd. Így is történt. Hizó a közeledő *Kolozsi* elé lépett:

— Haragszol czimbora? Látod nekem volna okom . . .

Erre három társa rezes botokkal *Kolozsit* leütötte, úgy hogy az eszméletlenül rogyott össze s agyzuzódás következtében rövid idő alatt meghalt.

A tárgyalást ma folytatják a törvényszéki orvosok kihallgatásával.

Elítelt pénzhamisító.

Pintye Györgyöt, az országos hírű, pénzhamisításért már többször büntetett pénz-, pecsét és okmányhamisítót a nagyváradai büntető törvényszék ismét 6 hónapi fogházra ítélte.

Erdekes típusa *Pintye* György a furfangos hamisítónak, aki mesterségszerűen tűzte éveken keresztül a pénzhamisítást nagy apparátussal és előkészülettel. Szerszámai Budapesten szerezte be, a hamisítványok forgalomba hozatalára pedig különböző összeköttetései voltak. *Pintye* György éveken ezelőtt aradi detektív volt s itt szerezte előzetes tapasztalatait a pénzhamisítás mesterségéhez.

Most legutóbb *Tolucz* János jegyzőségével *Faur* Péternénél ütötték fel a műhelyt s egy forintos érmeiket hamisították.

Erdekes a büntető tanács határozata e pénzhamisítási ügyben, mert a váltópénzhamisítását vétségnek minősítette s így daczára *Pintye* rovott múltjának, miadkettőjüket 6—6 havi fogházzal büntette.

TANUGY.

Most jelent meg: **Természetrajz** a városi kath. népiskolák felső osztályai számára. *Irtá György* János című népiskolai tankönyv a Szent István-Társulat kiadásában. A 108 oldalra terjedő munka felöleli az e tárgyból megkivánt anyagot egész terjedelmében. Hatvannál több művészi kivitelű illusztrációja hivatva van a tanultak megrögzítésére s a jó izlés fejlesztésére. Szerző e munkájában végig az új iskolai helyes írási szabályokat alkalmazza s e téren elsőnek jelentkezik e könyvvel. A díszes kiállítású, szép nyomású könyv dícséretére válik a Stephaneum nyomdának. A Társulat e legújabb kiadványából is készséggel küld mutatópéldányt mindazoknak, akik ez iránt a kiadói hivatalt megkeresik. A keménykötésű munka ára 64 fillér.

Uj bonyodalmak.

— Éjjeli táviratunk. —

Budapest, május 27.

A volt nemzeti pártiak *Apponyi* Albert gróf elnöklésével értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy felszólítják *Széll* Kálmánt: vonja vissza az ex-lex jelentést.

E felszólítás meg is történt, de *Széll* nem hajlandó a volt nemzeti kivánságát teljesíteni. Elterjedt nézet a nemzeti pártiak között, hogy ennek következményeképen kilépnek a szabadelvű pártból, a mi *Széll* Kálmán bukását vonná maga után. Ez esetben *Apponyi* Albert gróf is lemond házelnöki méltóságáról s teljesen visszavonul a politikától.

A volt nemzeti pártiak pedig az ellenzékbe lépnek át. A bonyodalmak ilyen alakulása esetén egyedül szóba jöhet

miniszterelnök jelölt *Andrássy* Gyula gróf.

Ez az új bonyodalmakból származó verzió politikai körökben szilárdan tartja magát.

TAVIRATOK.

Püspökök esküje.

Bécs, május 27. (Saj. tud. távir.) *Szmrecsányi* Pál kinevezett nagyváradai r. k. püspök, *Radu* Demeter nagyváradai gör. kath. püspök és *Hosszu* Vazul lugosi püspök ma tették le esküjüket a király előtt. Az ünnepi eskütételnél mint zászlós főúr *Széchenyi* gróf ő felsége személye körüli miniszter és *Wlassics* Gyula kultuszminiszter voltak jelen. Az eskü formát *Vértessy* Géza miniszteri tanácsos olvasta fel. *Szmrecsányi* püspök 28-án visszautazik a fővárosba.

Szmrecsányi püspök nyaralása.

Budapest, máj. 27. (Saját tud. táv.) *Szmrecsányi* Pál nagyváradai püspök 28-án visszautazik *Szepeshelyre*, a hol a káptalantól választott kanonoknak átadja a szepesi püspökség vezetését s a pünkösdi bérmlások megtartása után *Savniki* birtokára utazik s itt lévő pompás kastélyában tölti a nyarat, a hol huzamosabb ideig *Samassa* érsek is vendége lesz.

A képviselőházból.

Budapest, máj. 27. (Saj. tud. táv.) *Lengyel* Zoltán a napirend megállapításánál a mentelmi javaslatokat indítványozza első sorban tárgyalatni s ezzel szemben

Széll Kálmán az ex-lex jelentést helyezi első sorba.

A többség a miniszterelnök indítványát veszi tudomásul.

Neményi Ambrus a cseheknek a magyar liszt bevitel ellenes mozgalmáról, *Kecskeméti* pedig a megszüntetett sóhivatalokra vonatkozólag interpellál.

Mindkét interpellációt kiadták a pénzügyminiszternek. *Endrei* interpellációját holnapra halasztották.

A quotabizottság megalakulása.

Budapest, május 27. (Saját tud. táv.) A quotabizottság elnökévé *Dessenffy*-t, előadó-jává pedig *Falk* Miksát választották meg. A bizottság június 4-én kezdi meg tárgyalását.

Letartóztatott pénztáros.

Kassa, május 27. (Saját tud. táv.) *Horalek* János Kassa városi sikkasztó pénztárost a vádtanács mai határozata értelmében letartóztatták.

Az angol alsóházból.

London, május 27. Az alsóház hosszas vita után befejezte a londoni közoktatásügyi bill részletes tárgyalását, úgy hogy most már csak a harmadik olvasás van hátra. A kormány az ellenzék, valamint saját pártihívei számos eltérő véleményének tett jelentékeny engedelményeket, miáltal a törvényjavaslat jelentékenyen módosult. (M. T. I.)

Az automobilverseny áldozatai.

Páris, május 27. (Saj. tud. távir.)
Renault Marcel, a páris—madridi automobilverseny egyik sebesültje sérüléseibe belehalt. A francia büntető törvényszék az automobilverseny balesetei tárgyában megindította a vizsgálatot.

A Humbert-ügy tárgyalása.

Páris, május 27. A Humbert-ügy tárgyalási napját augusztus 11-ére tűzték ki. A büntönyt az esküszék fogja tárgyalni. (M. T. I.)

Véres sztrájk.

Drezda, máj. 27. (Saját tud. távir.)
 A sztrájkoló kőművesek és a rendőrség között véres összeütközés történt. 5 ember meghalt, több ember megsebesült.

Nagy sztrájk Amerikában.

Philadelphia, május 27. A textilgyárosok elutasították a munkásoknak azt a követelést, hogy a heti munkaórák száma 55 legyen. Ennek következtében hétfőre 100.000 ember sztrájkbalépését várják. (M. T. I.)

Hajószerencsétlenség.

Antwerpen, május 27. (Saj. tud. távir.)
Oddelheld angol gőzös és az **Uddo** norvég árboczos hajó a múlt éjszaka összeütközött. 22 utas a tengerbe fullt. Nagobbára osztrák és olasz kívándorlók.

Horvát zavargások.

Bécs, máj 27. Az a hír, hogy a horvát bán az alkotmány felfüggesztését kérte volna Horvátországban, nem felel meg a valóságnak. A bánnak eszé ágában sem volt ilyesmi. A bán a király kívánságára utazik Bécsbe. (M. T. I.)

NYILTTÉR.**Szabott árak!****China - ezüst gyári raktár****Nagyvárad, Bémer-tér.**

Ajánlja dusan felszerelt raktárát, u. m. étszerek, asztalterítékek, gyertya- és karos gyertyatartók, álló villany-lámpák, tálcák, asztal- és gyümölcsállványok, dísz-tárgyak a legujabb művészies kivitelben. Patina, Doré és oxyd nászajándékok, verseny- és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben. — Chinai és valódi ezüsthöz igen alkalmas a chinai ezüst gyári raktár ezüst fémtisztító pora és ezüst fémtisztító-vize.

70

Szabott gyári árak!

En gros, en detail!

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Olcsó ezüst-bevásárlás!!

119
 A m. kir. fémjelző hivatal által fémjelzett
 13 próbás **ezüst evőkészletek 5 1/2%**
gyertyatartók és girandolok 6 1/2%
 krajczár grammja

DEUTSCH SIMON

ékszerésznél

Nagyvárad, Bémer-tér.**IRODALOM.**

Az Oktató Népkönyvtár tanulságos népies folyóirat májusi száma a rendes rovatokon kívül is érdekes tartalommal jelent meg s hozzá van fűzve mellékletül **A szerecsen leány** cz. elbeszélés népek és ifjúságnak. Herchenbach V. után T. Pelikán Krizsó. Érdekes történet, a melyben egy Afrikából hozzánk tévedt szerecsen leány története van elmondva. Első három iv. A mű havonként 4 iven jelenik meg. Egy évre 4 kor. Megr. Oktató Népkönyvtár szerk. Budapest, VII., Csömöri-ut 16.

KÖZGAZDASÁG.**Határidők.**

	Budapest, május 27.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsde

	Budapest, május 27.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

	a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. május 27-én.
Magyar aranyjárdék 4%	121.25
Magyar koronajárdék	91.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	99.—
Horvát szlavonföldtehermentési kötvény	—
Italiméresi jog megváltási kötvény	99.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	199.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.50
Osztrák járadék papirban	100.20
Osztrák járadék papirban	100.20
Osztrák járadék aranyban	121.25
Osztrák korona járadék	101.—

Osztrák államsorsjegyek	158.—
Osztrák magyar bank részvény	16.35
Magyar hitelbankrészvény	730.—
Osztrák hitelintézet részvény	680.—
Párisi vista	95.17
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.06
Németbirodalmi márka	117.15
Londoni vista	239.67
20 márkás arany	28.42

A szakosztásért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**Gazdasági gépek**

és

peronospora
fecskendők

javitását és helyreállítását jól, gyorsan és olcsón teljesíti a többszörösen kitüntetett

Rosenthal és Ehrlich
czég

1847-ben alapított

érczárú- és csengőgyára

Nagyváradon,
Szacsavay-utcza, saját ház.

Ugyanott kaphatók:

a világhírű nagyváradai érczsengők, gazdasági és iskolai harangok, szab. szivattyus-kutak. «PLUTO» viznélküli closettek és bármiféle érczárú.

Kizárólagos kosárüzlet.

A közelgő tavaszra megérkeztek nagy mennyiségben különböző alaku kerti székek, kerti garnitúrák, utazó kosarak és mindenféle kosáraruk, melyeket eredeti gyári árakban árusítok.

Nagy választék GYERMEKKOCSIKBAN, különböző házi butorokban és alkalmas ajándéktárgyakban.

Olcsó, szabott árak! Kiváló tisztelettel!

OPPENHEIM F. VILMOS

KOSÁRÁRU KERESKEDESE

NAGYVÁRAD, Fő-utcza. (Barts-ház.)

TELEFON 194.

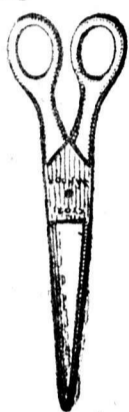
TELEFON 194.

GYÖRI SÁNDOR

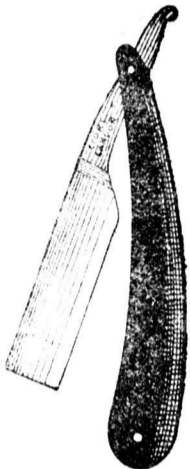
gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő mûhelye,
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő mûhelyemet Kert-utca 1. szám alá át helyeztem és azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

Minden a szak: mába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemű kések tűkőrfőnyesre pallérozása, valamint késműves munkák előállítása, a leglekiismeretesebb kidolgozás és árszámítás tekintetében a legolcsóbban állítatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utczeni házaló köszörűsöktől, kik a munkát nevében szedik össze köszörültetni s azt továbbítják.

295

Kiváló tisztelettel

Györi Sándor.

Első nagyváradai zálogház.

NAGYVÁRAD, KOSSUTH-UTCZA, a „Sas szálloda“ kapujával szemben.

Pénzkölcsön 8°-ra.

Értékpapírokra és sorsjegyekre 8°-ra a legmagasabb előleget ad.

Már zálogban levő sorsjegyeket, vagy értékpapírokat kiváltunk és olcsóbb kamatra magasabb kölcsönt adunk és kívánatra napi árfolyamban azokat meg is vesszük.

Mindennemű ékszerekre, ipari és árucikkre a legkisebb összegtől a legmagasabbig legszolidabb feltételek mellett nyújt kölcsönt.

Visszafizetéseket a legkisebb részletörlesztések mellett elfogadunk; ugyszintén vidéki megbízásokat is elfogadunk s azokat pontosan elintézzük.

Értékpapírok, sorsjegyek és ékszerek nagy tételeinél a legmesszebb menő kedvezmény biztosított.

Mindennemű ékszerek, arany láncok, arany órák, (különlegességek) gyűrtük s az ékszer szakba vágó mindenféle cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása.

Diskrét kölcsön ügyletek elintézésére a kapu alatti külön bejáratnál külön terem áll rendelkezésre.

273.

Tisztelettel:

ELSŐ NAGYVÁRADAI ZÁLOGHÁZ TULAJDONOSA:

KLEIN M. és FIA,

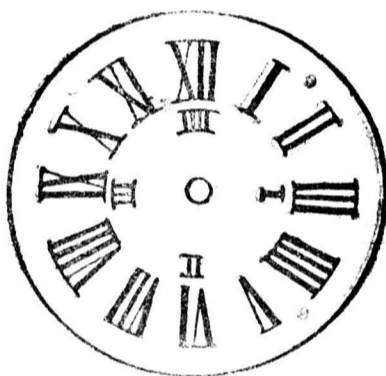
Nagyvárad, Kossuth-utca 6. szám.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

Számos kitüntetés!

Számos kitüntetés!

DADAY JOZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórás

Nagyvárad, Szent János-utca 320. sz.

Van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhívni a mai kor igényeinek teljesen megfelelő és a legmodernebbül berendezett

műlakatos és toronyóra mûhelyhelyiségemre,

hol több kiállításon kitüntetett szerkezetű TORONYÓRAIM vörös fémből készült főkerekekkel s a felhuzást könnyítő, a legezészerűbb módon alkalmazható külön mozgó orsókkal s a súlyemelő cizinkezett vassodronykötelet tartó vashengerekkel és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRAIMNAK jóállás-felelősség mellett felállítását is elvállalom melyek pontos járásáért szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSŐ,
műlakatos és toronyórás.

216

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál,

296

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Figyelem!

Az „Amerikai áruház“ olcsó árakban utólérhetetlen!

Értesíteni kívánom a t. vevőközönséget, hogy az üzlet a régi helyiségbe Fő-utca (Bazár-épület) lett visszahelyezve, a hol most a rövidáruval kapcsolatban

gyönyörű rőfös raktár lett berendezve

teljesen új, remek áruval, melynek megtekintése figyelmet érdemel.

221.

Telefon-szám: 372.

Tisztelettel

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

